

Minister Finansów

Warszawa, 16 lutego 2023 roku

Sprawa: Oświadczenie numer 2042, złożone przez
pana Senatora Bogdana Zdrojewskiego
Znak sprawy: FN9.054.1.2023
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan
prof. Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie nr 2042 pana Senatora Bogdana Zdrojewskiego, złożone podczas 56. Posiedzenia Senatu RP w dniu 12 stycznia 2023 r., uprzejmie przekazuję poniższe stanowisko.

Sytuacja tzw. kredytów frankowych jest monitorowana w ramach Komitetu Stabilności Finansowej (KSF), w skład którego obok Ministerstwa Finansów wchodzi też Narodowy Bank Polski (NBP), Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) i Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG). Członkowie Komitetu uznają ryzyko prawne związane z portfelem mieszkaniowych kredytów walutowych za główne ryzyko dla stabilności krajowego sektora bankowego. Zauważyć należy, że koszty tego ryzyka pozostaną w najbliższych latach wysokie, jednakże nie powinny one stwarzać zagrożenia systemowego.

W zakresie dotychczasowych działań mających na celu pomoc kredytobiorcom, również tym posiadającym tzw. kredyty walutowe, należy zwrócić uwagę na wsparcie realizowane z Funduszu Wsparcia Kredytobiorców. Po nowelizacji ustawy o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej w 2019r. zmodyfikowano zasady działania Funduszu. Istotnie rozszerzono zakres oferowanego wsparcia oraz złagodzono kryteria warunkujące jego otrzymanie. Wprowadzono zwiększenie wysokości maksymalnego wsparcia z 1500 zł do 2000 zł miesięcznie, wydłużenie okresu pomocy z 18 do 36 miesięcy oraz pożyczkę na spłatę pozostałej części zadłużenia (w przypadku sprzedaży kredytowanej nieruchomości po cenie niższej niż wartość zobowiązania z tytułu kredytu mieszkaniowego).

Zgodnie z przepisami ustawy, w przypadku gdy kredyt mieszkaniowy jest spłacany w walucie obcej, Bank Gospodarstwa Krajowego – realizujący wsparcie na podstawie umowy z kredytodawcą - przekazuje wsparcie lub pożyczkę w walucie spłaty kredytu, dokonując przeliczenia wysokości raty wsparcia na walutę spłaty kredytu według kursu sprzedaży ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień przekazania środków pieniężnych z tytułu wsparcia.

Wychodząc naprzeciw trudnościom gospodarstw domowych w regulowaniu zobowiązań, Fundusz został istotnie wzmocniony przepisami *Ustawy o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom*, zgodnie z którymi Fundusz w 2022 r. został zasilony nowymi środkami. Trafiło do niego dodatkowe 1,4 mld zł na realizację zadań Funduszu.

Przechodząc do kwestii wskaźnika WIBOR, należy podkreślić, że jest to kluczowy wskaźnik referencyjny stopy procentowej w rozumieniu rozporządzenia BMR¹. W rozporządzeniu określone zostały zasady opracowywania wskaźników referencyjnych oraz reguły nadzoru nad instytucjami, które takie wskaźniki wyznaczają i udostępniają uczestnikom rynku finansowego. W Polsce nadzór nad administratorem wskaźnika WIBOR, spółką GPW Benchmark S.A., sprawuje KNF, do której zadań należy m.in. przeprowadzanie okresowej oceny zdolności kluczowego wskaźnika referencyjnego do pomiaru rynku lub realiów gospodarczych.

KNF w dniu 16 grudnia 2020 r. wydała zezwolenie dla GPW Benchmark S.A. na prowadzenie działalności jako administrator wskaźników referencyjnych stóp procentowych, w tym kluczowych wskaźników referencyjnych.

KNF w komunikacie z 6 grudnia 2022 r. podkreśliła, że „metoda opracowywania WIBOR spełnia warunki wymagane przez unijne rozporządzenie BMR”. Wskazano ponadto, że przepisy rozporządzenia nakładają na administratorów szereg obowiązków, aby zapewnić prawidłowość wyznaczania wskaźników: „Przepisy BMR wprowadziły wymóg, aby podmioty nadzorowane, w tym banki, stosowały wyłącznie wskaźniki referencyjne opracowywane przez administratora prowadzącego działalność na podstawie zezwolenia udzielonego przez właściwy organ nadzoru. Administrator musi posiadać odpowiednią strukturę organizacyjną, system kontroli wewnętrznej, poddawać się cyklicznym audytom zewnętrznym oraz ustanowić odpowiednie procedury badania jakości danych służących do wyznaczania wskaźnika referencyjnego”. Odnosząc się do wypowiedzi medialnych wskazujących na rzekomą manipulację WIBOR, KNF wskazała, że „Dotąd na polskim rynku finansowym nie uprawdopodobniono ani nie udowodniono nikomu takiej manipulacji, dlatego stawianie tez o jej występowaniu można traktować jedynie w sferze spekulacji. GPW Benchmark SA, jako administrator, posiada odpowiednią procedurę wykrywania tzw. „podejrzanych danych wejściowych” oraz stosowne

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (Dz. Urz. UE L 171 z 29.06.2016, str. 1, Dz. Urz. UE L 137 z 24.05.2017, str. 41, Dz. Urz. UE L 317 z 09.12.2019, str. 17, Dz. Urz. UE L 334 z 27.12.2019, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 49 z 12.02.2021, str. 6).

mechanizmy mające zapobiegać sytuacjom, w których wątpliwe dane mogłyby wpływać na poziom wskaźnika referencyjnego WIBOR. Te mechanizmy i procedury zakładają także odpowiednią ścieżkę eskalacyjną, angażującą na odpowiednich etapach także KNF”.

Komitet Stabilności Finansowej w komunikacie z 9 grudnia 2022 r. podkreślił, że „nie znajduje żadnych podstaw prawnych ani ekonomicznych do negocjowania prawidłowości wyznaczania tego wskaźnika referencyjnego. W opinii Komitetu wymogi rozporządzenia BMR, które muszą spełniać administrator oraz banki przekazujące dane na potrzeby wyliczania tego wskaźnika, stanowią odpowiednią ochronę przed ewentualnymi nadużyciami”. Ponadto zwrócił uwagę, że „formułowanie i powielanie twierdzeń o rzekomych nieprawidłowościach przy opracowywaniu wskaźnika referencyjnego stopy procentowej WIBOR jest nieuprawnione i szkodliwe dla pewności obrotu na krajowym rynku finansowym”, a „dalsze kwestionowanie rzetelności WIBOR stanowiłoby źródło ryzyka dla stabilności systemu finansowego ze względu na skalę umów i instrumentów finansowych, w których stosowany jest ten wskaźnik referencyjny”.

W odniesieniu do kolejnej poruszonej kwestii, tj. prowadzonej reformy wskaźników referencyjnych, na wstępie należy wyjaśnić, że planowane uporządkowane zastąpienie wskaźnika WIBOR wynika z realizacji rekomendacji organizacji międzynarodowych dotyczących odchodzenia od terminowych wskaźników referencyjnych typu IBOR (*interbank offer rate*) i przechodzenia na wskaźniki wolne od ryzyka - typu RFR (*risk free rates*). Celem reformy jest dostosowanie się do zmieniających się realiów rynków finansowych oraz wprowadzenie wskaźnika wykorzystującego wyłącznie transakcyjne dane wejściowe dotyczące transakcji zawieranych z terminem *overnight*.

Zastąpienie kluczowego wskaźnika referencyjnego jest procesem bardzo złożonym, dlatego też w lipcu 2022 r., Urząd KNF powołał na wniosek uczestników rynku finansowego Narodową Grupę Roboczą ds. reformy wskaźników referencyjnych (NGR), która odpowiada za prace przygotowujące proces skutecznego wdrożenia nowego wskaźnika referencyjnego na polskim rynku finansowym. Aby zapewnić wiarygodność, przejrzystość i rzetelność opracowywania i stosowania nowego wskaźnika, w prace NGR zaangażowani zostali przedstawiciele szeregu instytucji publicznych, podmiotów rynku finansowego, a także określonych instytucji zagranicznych i międzynarodowych.

We wrześniu 2022 r. Komitet Sterujący NGR przyjął Mapę Drogową procesu zastąpienia wskaźników referencyjnych, a kolejne działania realizowane są już w oparciu o wypracowany harmonogram. Docelowo wskaźnik WIBOR ma zostać zastąpiony przez indeks WIRON.

Harmonogram Mapy Drogowej uwzględnia zapewnienie zgodności procesu reformy z przepisami rozporządzenia BMR, stworzenie płynnego rynku kasowych i pochodnych instrumentów finansowych stosujących nowy wskaźnik referencyjny RFR, przygotowanie operacyjne i techniczne uczestników rynku finansowego, przeprowadzenie wymaganych zmian w przepisach prawa polskiego i Unii Europejskiej oraz przeprowadzenie szerokiej kampanii informacyjno-edukacyjnej w zakresie przeprowadzanej reformy i jej konsekwencji wśród wszystkich uczestników rynku finansowego, w szczególności konsumentów.

Warto również zaznaczyć, że dla zapewnienia jak największej przejrzystości działań, projekty rekomendacji wypracowywane przez NGR są kierowane do konsultacji publicznych, w trakcie których każdy zainteresowany może się z nimi zapoznać oraz zgłosić uwagi. Dotychczas w procesie konsultacji publicznych udostępnione zostały rekomendacje w zakresie standardowej transakcji OIS opartej na indeksie WIRON, rekomendacje w zakresie stosowania indeksu WIRON w emisjach zmiennoprocentowych papierów dłużnych, rekomendacje w zakresie stosowania wskaźnika przy zawieraniu nowych umów dla produktów w złotych bazujących na wskaźniku referencyjnym (w tym dla produktów leasingowych i faktoringowych).

Szczegółowe informacje dotyczące prac NGR są aktualizowane na bieżąco i znajdują się na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego (https://www.knf.gov.pl/dla_ryнку/Wskazniki_referencyjne), zaś oczekiwany harmonogram procesu dostępny jest pod adresem: https://www.knf.gov.pl/dla_ryнку/Wskazniki_referencyjne/aktualnosci?articleId=79727&p_id=18.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Piotr Patkowski
Podsekretarz Stanu